

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

જસબિર રાણી અને અન્યો

વિરુદ્ધ

પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય

ઓક્ટોબર ૧૯, ૨૦૦૧

[ડી. પી. મહાપાત્રા અને શિવરાજ વી. પાટીલ, ન્યાયમૂર્તિ]

સેવા કાયદો:

પંજાબ પંચાયત સચિવો (ભરતી અને સેવાની શરતો)–નિયમો, ૧૯૭૯: નિયમ ૫
(૧૯૯૩માં સુધારેલ)– તેનો અવકાશ અને અર્થઘટન.

પંજાબ રાજ્ય–પંચાયત સચિવો–પુરુષ ઉમેદવારોની ભરતી માટેની જાહેરાત–મહિલા
ઉમેદવારોની ભરતી માટેની બીજી જાહેરાત–વય સંબંધિત લાયકાતની પાત્રતા–બંને
જાહેરાતોમાં નિમણૂકની તારીખ પહેલાં નિર્ધારિત સમાન કટ ઓફ તારીખ–માન્ય રાજ્યમાં
આવી છે.

પંજાબ પંચાયત સચિવો (ભરતી અને સેવાની શરતો) નિયમો, ૧૯૭૯ના નિયમ ૫, જે ૧૯૯૩માં સુધારા પહેલા હતો, તેમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે કોઈ પણ વ્યક્તિની સીધી ભરતી દ્વારા નિમણૂક કરવામાં આવશે નહીં, જો તેની નિમણૂકની તારીખે તેની ઉંમર ૧૭ વર્ષથી ઓછી અથવા ૨૭ વર્ષથી વધુ હોય. આ નિયમમાં ૧૯૯૩માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ પદ માટે નિર્ધારિત લઘુત્તમ અને મહત્તમ વયને બદલીને ૧૮ વર્ષ અને ૩૫ વર્ષ કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદી-રાજ્યએ ૧૮મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ અને ૧૯મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ તેની બે જાહેરાતોમાં પંચાયત સચિવોની જગ્યાઓ માટે એક પુરુષ ઉમેદવાર માટે અને બીજી મહિલા ઉમેદવાર માટે અરજીઓ મંગાવી હતી. આ બંને જાહેરાતોમાં વય સંબંધિત પાત્રતા લાયકાતને સંતોષવા માટેની કટ ઓફ તારીખ ૧ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ નક્કી કરવામાં આવી હતી. નિયમ ૫ની જોગવાઈઓ અનુસાર જાહેરાતમાં લઘુત્તમ અને મહત્તમ વય દર્શાવવામાં આવી હતી. બે જાહેરાતોમાં નક્કી કરવામાં આવેલી કટ ઓફ તારીખને પડકારતી અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીઓને હાઈકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે રાજ્ય સરકારે બંને જાહેરાતોમાં સમાન કટ ઓફ તારીખ નક્કી કરવામાં કોઈ અનિયમિતતા કરી નથી.

આ અદાલતમાં કરવામાં આવેલી અપીલમાં અપીલકર્તાઓ વતી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે (i) જાહેરાતો હેઠળ નક્કી કરવામાં આવેલી કટ-ઓફ તારીખ નિયમની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે અને તેથી તેને અલગ રાખવામાં આવે છે; (ii) નિયમ ૫ એ જોગવાઈ કરે છે કે ઉમેદવારએ તેની નિમણૂકની તારીખે વય સંબંધિત લાયકાત પૂર્ણ કરવી પડશે અને તેથી, નિમણૂકની તારીખ પહેલાં કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી એ નિયમ દ્વારા અધિકૃત નથી અને ખરેખર તેની વિરુદ્ધ છે. સંબંધિત રિટ પિટિશન પણ આ જ મુદ્દો ઉઠાવે છે.

અપીલ અને રિટ પિટિશનને ફગાવી દેતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું: ૧. પંજાબ પંચાયત સચિવો (ભરતી અને સેવાની શરતો) નિયમો, ૧૯૭૯ના નિયમ ૫ હેઠળ વય સંબંધિત લાયકાતને સંતોષવાના હેતુથી નિમણૂકની તારીખ પહેલાં કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી અસ્વીકાર્ય છે. આ નિયમ ન તો કટ-ઓફ તારીખ સૂચવે છે અને ન તો નિમણૂક કરવા માટે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આવી તારીખ નક્કી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. આવી કોઈ જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં એવું ન કહી શકાય કે નિયમ ૫ પણ સૂચિતાર્થ દ્વારા વય સંબંધિત કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. તે સંબંધમાં કાયદાકીય જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં જાહેરાત બહાર પાડતી વખતે તારીખ નક્કી કરવી પડશે. આ માત્ર નિમણૂક અધિકારીને તે ઉમેદવારોની લાયકાતની અરજીઓને ઉકેલવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે જરૂરી નથી કે જેઓ નિર્ધારિત લાયકાતને પૂર્ણ કરતા નથી, પરંતુ સત્તા વિરુદ્ધ પક્ષપાત અને ભત્રીજાવાદની ટીકા ટાળવા માટે પણ જરૂરી છે. જો રાજ્ય સરકારે કટ-ઓફ તારીખ નક્કી ન કરી હોત તો પુરુષ અને મહિલા ઉમેદવારોએ વય સંબંધિત લાયકાતનું પાલન કરવાની તારીખમાં તફાવત હોત. આવી કાર્યવાહીથી સત્તાવાળાઓને ભેદભાવની ટીકાઓનો સામનો કરવો પડ્યો હોત. આ સંજોગોમાં બંને જાહેરાતોમાં સમાન કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરતી સત્તામંડળની કાર્યવાહીમાં કોઈ અપવાદ લઈ શકાય નહીં. [૪૯૮-ઈ; ૭-એચ; ૪૯૯-બી]

ભૂપિંદરપાલ સિંહ અને અન્યો વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્યો, [૨૦૦૦] ૫ એસ. સી. સી. ૨૬૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

અશોક કુમાર શર્મા વિરુદ્ધ ચંદ્ર શેખર, [૧૯૯૭] ૪ એસ. સી. સી. ૧૮, એ. પી. પબ્લિક સર્વિસ કમિશન વિરુદ્ધ બી. શરત ચંદ્ર, [૧૯૯૦] ૨ એસ. સી. સી. ૬૬૯; વિઝિયાનાગ્રામ સોશિયલ વેલ્ફેર રેસિડેન્શિયલ સ્કૂલ સોસાયટી વિરુદ્ધ.એમ. ત્રિપુરા સુંદરી દેવી, [૧૯૯૦] ૩ એસસીસી ૬૫૫; રેખા ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ રાજસ્થાન યુનિવર્સિટી, [૧૯૯૩] સપ.૩ એસસીસી ૧૬૮; એમ. વી. નાયર (ડૉ. વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૯૩] ૨ એસ. સી. સી. ૪૨૯ અને યુ. પી. જાહેર સેવા આયોગ, યુ. પી. અલ્હાબાદ વિરુદ્ધ અલ્પના, [૧૯૯૪] ૨ એસ. સી. સી. ૭૨૩, ટાંકવામાં આવ્યા હતા.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન: ૨૦૦૧ની સિવિલ અપીલ નંબર ૭૩૦૪.

૧૯૯૮ ના સી. ડબલ્યુ. પી. નંબર ૧૭૫૯૩ માં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૧૦.૧.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

સી. એ. નંબર ૭૩૦૫/૨૦૦૧ અને રીટ પીટીશન (સી) ૨૦૦૦ નો નંબર ૫૨૧.

અપીલકર્તાઓ માટે આર. કે. જૈન, નીરજ કુમાર જૈન, આદિત્ય કુમાર ચૌધરી, ભારત સિંઘ અને યુગ્રા શંકર પ્રસાદ.

સી. એ. નંબર ૭૩૦૪/૨૦૦૧ માં પ્રતિવાદી માટે લક્ષ્મી કાંત પાંડે, સી. કે. વી. અને રાજીવ શર્મા.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ ડી. પી. મહાપાત્રા દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

બંને વિશેષ રજા અરજીઓમાં રજા આપવામાં આવે છે.

પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીઓને ફગાવી દેતા ૧૦.૧.૨૦૦૦ અને ૨૫.૪.૨૦૦૦ પર આપેલા ચુકાદાઓથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાઓએ ઉપરોક્ત ચુકાદાઓને આક્ષેપ કરતી આ અપીલ દાખલ કરી છે.

આ કેસમાં ઉઠાવવામાં આવેલો વિવાદ પંજાબ રાજ્યમાં પંચાયત સચિવ પદ માટે ઉમેદવાર દ્વારા વય સંબંધિત નિર્ધારિત લાયકાતને પૂર્ણ કરવા માટે નક્કી કરવામાં આવેલી કટ-ઓફ તારીખ સાથે સંબંધિત છે. અપીલકર્તાઓ પુરુષ અને મહિલા ઉમેદવાર છે, જેમને આ પદ માટે અરજી કરવાથી રોકવામાં આવ્યા હતા કારણ કે તેઓ જાહેરાતોમાં નિર્ધારિત કટ-ઓફ તારીખ સુધીમાં વય સંબંધિત લાયકાતને સંતોષી શક્યા ન હતા.

વર્તમાન કાર્યવાહી તરફ દોરી જતા કેસની સંબંધિત હકીકતો આ રીતે કહી શકાયઃ પંજાબ સરકારે ૧૮ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ના રોજ સ્થાનિક અખબારોમાં જાહેરાત બહાર પાડીને પંચાયત સચિવોની ૭૦૦ જગ્યાઓ માટે પુરુષ ઉમેદવારો પાસેથી અરજીઓ મંગાવી હતી. ઉપરોક્ત જાહેરાતમાં વય સંબંધિત લાયકાત સંતોષવા માટેની કટ-ઓફ તારીખ ૧ સપ્ટેમ્બર,

૧૯૯૭ દર્શાવવામાં આવી હતી. પસંદગી થાય તે પહેલાં રાજ્ય સરકારે ૧૯મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ પંચાયત સચિવોની ૭૦૦ જગ્યાઓ માટે મહિલા ઉમેદવારોની અરજીઓ મંગાવતી બીજી જાહેરાત બહાર પાડી હતી. ઉપરોક્ત જાહેરાતમાં વય સંબંધિત પાત્રતા લાયકાત પૂર્ણ કરવાની કટ-ઓફ તારીખ અગાઉની જાહેરાતની જેમ જ તારીખ (૧ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭) હતી. બંને જાહેરાતોમાં કહેવામાં આવ્યું હતું કે કટ-ઓફ તારીખ સુધીમાં અરજદારની ઉંમર ૧૮ વર્ષથી વધુ અને ૩૫ વર્ષથી વધુ ન હોવી જોઈએ. વય લાયકાત પંજાબ પંચાયત સચિવો (ભરતી અને સેવાઓની શરતો) નિયમો, ૧૯૭૯ (ત્યારબાદ 'નિયમો' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના નિયમ ૫ ની દ્રષ્ટિએ સૂચવવામાં આવી હતી. અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ કટ-ઓફ તારીખ સુધીમાં ૧૮ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના તમામ અપીલકર્તાઓ આ હોદ્દાઓ માટે અરજી કરવા પાત્ર ન હતા.

અપીલકર્તાઓએ બે જાહેરાતોમાં નક્કી કરવામાં આવેલી કટ-ઓફ તારીખ અને હોદ્દાઓ પર નિમણૂક માટે લઘુત્તમ અને મહત્તમ વય નક્કી કરતી નિયમની જોગવાઈને પડકારતી રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી. અહીં એ જણાવવું સુસંગત છે કે અગાઉ નિયમ ૫ હેઠળ લઘુત્તમ વયમર્યાદા ૧૭ વર્ષ અને મહત્તમ વયમર્યાદા ૨૭ વર્ષ નક્કી કરવામાં આવી હતી જેને બાદમાં પંજાબ પંચાયત સચિવો (ભરતી અને સેવાની શરતો) (પ્રથમ સુધારો) નિયમ, ૧૯૯૩ દ્વારા બદલીને ૧૮ વર્ષ અને ૩૫ વર્ષ કરવામાં આવી હતી. નિયમ પની જોગવાઈઓ અનુસાર, જે સુધારા પછી હતી, આ કેસમાં જાહેરાતોમાં લઘુત્તમ અને મહત્તમ વય દર્શાવવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તાઓનો એવો કેસ હતો કે અગાઉની જાહેરાતના એક વર્ષ પછી બહાર પાડવામાં આવેલી બીજી જાહેરાત બહાર પાડતી વખતે અગાઉની જાહેરાતની જેમ જ ૧લી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ની કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવા માટે કોઈ તર્કસંગત આધાર ન હતો. અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર કટ-ઓફ તારીખ મનસ્વી રીતે યોગ્ય રીતે લાગુ કર્યા વિના નક્કી કરવામાં આવી હતી.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને ઉચ્ચ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં બે જાહેરાતો ખાલી જગ્યાઓના સમાન સમૂહ માટે જારી કરવામાં આવી હતી; જ્યારે પ્રથમ જાહેરાત પુરુષ ઉમેદવારો માટે મર્યાદિત હતી, બીજી જાહેરાત માત્ર મહિલા ઉમેદવારો માટે હતી; કે ભરતી પ્રક્રિયા સમાન હતી; તેથી રાજ્ય સરકારે બંને જાહેરાતોમાં સમાન કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવામાં કોઈ અનિયમિતતા કરી ન હતી. તદનુસાર, રિટ અરજીઓ રદ કરવામાં આવી હતી.

શ્રી આર. કે. જૈન, અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે જાહેરાતો હેઠળ નક્કી કરવામાં આવેલી કટ-ઓફ તારીખ નિયમની જોગવાઈની વિરુદ્ધ છે અને તેથી, તેને અલગ રાખવામાં આવે છે. પોતાની દલીલને સ્પષ્ટ કરતાં શ્રી જૈને રજૂઆત કરી હતી કે નિયમ ૫ એ જોગવાઈ કરે છે કે ઉમેદવારએ સંબંધિત પાત્રતા લાયકાત પૂર્ણ કરવી પડશે.તેમની નિમણૂકની તારીખે વય અને તેથી, નિમણૂકની તારીખ પહેલાં કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી એ નિયમ દ્વારા અધિકૃત નથી અને ખરેખર તેની વિરુદ્ધ છે.

તેનાથી વિપરીત, પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી લક્ષ્મીકાંત પાંડેએ દલીલ કરી હતી કે અરજદારની ઉંમરને લગતી પાત્રતા નિર્ધારિત કરતી નિયમની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને નિમણૂક અધિકારી માટે કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી જરૂરી છે, જેના દ્વારા અરજદારે વય લાયકાત પૂર્ણ કરવાની હતી. નિયત કટ-ઓફ તારીખની ગેરહાજરીમાં નિમણૂક અધિકારી માટે અયોગ્ય ઉમેદવારોએ રજૂ કરેલી વયની લાયકાત પૂર્ણ કરનારા ઉમેદવારોની અરજીઓને ઉકેલવી લગભગ અશક્ય હશે. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, નિયમ ૫ ની જોગવાઈના યોગ્ય અમલીકરણ માટે નિમણૂક અધિકારી માટે જાહેરાત જારી કરતી વખતે કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી એકદમ જરૂરી હતી અને આ કિસ્સામાં ભરતી ખાલી જગ્યાઓના સમાન સમૂહ માટે હોવાથી પસંદગીની પ્રક્રિયા એક જ હતી અને બંને જાહેરાતોમાં એક જ કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હતી.

નિયમોનો નિયમ ૫, જે ૧૯૯૩માં સુધારા પહેલા હતો, તે નીચે મુજબ છે:

"કોઈ પણ વ્યક્તિની સીધી ભરતી દ્વારા સેવામાં નિમણૂક કરવામાં આવશે નહીં જો તેની નિમણૂકની તારીખે તેની ઉંમર સત્તર વર્ષથી ઓછી અથવા સત્તાવીસ વર્ષથી વધુ હોય.

અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, ૧૯૯૩ માં આ પદ માટે નિર્ધારિત લઘુત્તમ અને મહત્તમ વય બદલીને ૧૮ અને ૩૫ વર્ષ કરવામાં આવી હતી.

તેમાં કોઈ શંકા નથી કે, નિયમ કટ-ઓફ તારીખ પ્રદાન કરતું નથી કે જેના દ્વારા અરજદારે વય સંબંધિત નિર્ધારિત પાત્રતા લાયકાતને સંતોષવાની હોય. તે સંબંધમાં કાયદાકીય જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં જાહેરાત બહાર પાડતી વખતે તારીખ નક્કી કરવી પડશે. આ માત્ર નિમણૂક અધિકારીને નિર્ધારિત લાયકાત પૂર્ણ ન કરતા ઉમેદવારોની લાયકાત ધરાવતા ઉમેદવારોની અરજીઓને ઉકેલવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે જ નહીં, પરંતુ સત્તા વિરુદ્ધ પક્ષપાત અને ભત્રીજાવાદની ટીકાને ટાળવા માટે પણ જરૂરી છે. ૧૮મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ના રોજ આ કેસમાં બહાર પાડવામાં આવેલી પ્રથમ જાહેરાતમાં કટ-ઓફ તારીખ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૭ એટલે કે જાહેરાતના લગભગ બે અઠવાડિયા પહેલા નક્કી કરવામાં આવી હતી. પ્રથમ જાહેરાતના એક વર્ષ પછી બહાર પાડવામાં આવેલી બીજી જાહેરાતમાં સામાન્ય રીતે નિમણૂક અધિકારી જાહેરાત બહાર પાડવાની તારીખના થોડા દિવસો પહેલા જ તારીખ નક્કી કરી શકતા હતા; પરંતુ અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ; પ્રથમ જાહેરાતમાં માત્ર પુરુષ ઉમેદવારો પાસેથી જ અરજીઓ મંગાવવામાં આવી હતી; કદાચ એ સમજીને કે ભરતી માત્ર પુરુષ ઉમેદવારોને મર્યાદિત રાખવા માટે કોઈ વાજબી આધાર નથી, લાયક મહિલા ઉમેદવારો માટે પણ ભરતી શરૂ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને ઉપરોક્ત નિર્ણયને અનુસરીને બીજી જાહેરાત ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૮ના રોજ બહાર પાડવામાં આવી હતી. આવા સંજોગોમાં નિમણૂક સત્તામંડળે બીજી જાહેરાત બહાર પાડતી વખતે પ્રથમની જેમ જ કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરી હતી. જો આ ન કરવામાં આવ્યું હોત તો પુરુષ અને મહિલા ઉમેદવારોએ વય સંબંધિત લાયકાતનું પાલન કરવાની તારીખમાં તફાવત હોત. આવી કાર્યવાહીથી સત્તાવાળાઓને ભેદભાવની ટીકાઓનો સામનો કરવો પડ્યો હોત. આ સંજોગોમાં બંને જાહેરાતોમાં સમાન કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરતી સત્તામંડળની કાર્યવાહીમાં કોઈ અપવાદ લઈ શકાય નહીં.

શ્રી આર. કે. જૈન દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ પર આવીએ કે વય સંબંધિત પાત્રતા લાયકાતને સંતોષવાના હેતુથી નિમણૂકની તારીખ પહેલાં કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવી એ નિયમ હેઠળ અસ્વીકાર્ય છે, અમે આ દલીલ સ્વીકારવા માટે તૈયાર નથી. નિયમ ૫, જેમ આપણે તેને વાંચીએ છીએ, તે માત્ર પંચાયત સચિવના પદ પર નિમણૂક માટે વય સંબંધિત પાત્રતા (લઘુત્તમ અને મહત્તમ) સૂચવે છે. આ નિયમ ન તો કટ-ઓફ તારીખ સૂચવે છે અને ન તો નિમણૂક કરવા માટે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આવી તારીખ નક્કી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. આવી કોઈ જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં એવું માની શકાતું નથી કે નિયમ ૫ પણ સૂચિતાર્થ દ્વારા વય સંબંધિત કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.

ભૂપિંદરપાલ સિંહ અને અન્યો વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્યો [૨૦૦૦] ૫ એસ. સી. સી. ૨૬૨ ના કેસમાં આ અદાલતે, ઇન્ટરવ્યૂની તારીખના સંદર્ભમાં પાત્રતા નક્કી કરવા માટે પંજાબ રાજ્યમાં પ્રચલિત પ્રથાને નામંજૂર કરીને, નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા:

"અશોક કુમાર શર્મા વિરુદ્ધ ચંદ્ર શેખર, [૧૯૯૭] ૪ એસ. સી. સી. ૧૮, એ. પી. પબ્લિક સર્વિસ કમિશન વિરુદ્ધ બી. શરત ચંદ્ર, [૧૯૯૦] ૨ એસ. સી. સી. ૬૬૯, વિક્રિયાનગરમ સોશિયલ વેલ્ફેર રેસિડેરિઅલ સ્કૂલ સોસાયટી વિરુદ્ધ એમ. ત્રિપુરા સુંદરી દેવી, [૧૯૯૦] ૩ એસ. સી. સી. ૬૫૫, રેખા ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ રાજસ્થાન યુનિવર્સિટી, [૧૯૯૩] પૂરક.૩ એસ. સી. સી. ૧૬૮, એમ. વી. નાયર (ડૉ.) વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૯૩] ૨ એસ. સી. સી. ૪૨૯, અને યુ. પી. પબ્લિક સર્વિસ કમિશન યુ. પી., અલ્હાબાદ વિરુદ્ધ અલ્પના, [૧૯૯૪] ૨ એસ. સી. સી. ૭૨૩, ઉચ્ચ

અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે (i) કટ-ઓફ તારીખ કે જેના સંદર્ભમાં જાહેર રોજગાર મેળવવા માંગતા ઉમેદવાર દ્વારા પાત્રતાની જરૂરિયાત સંતોષવી આવશ્યક છે તે સંબંધિત સેવા નિયમો દ્વારા નિયુક્ત તારીખ છે અને જો નિયમો દ્વારા કોઈ કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવામાં ન આવે તો જાહેરાત કૉલમાં હેતુ માટે નિમણૂક કરી શકાય તેવી તારીખ છે.અરજીઓ માટે; (ii) જો આવી કોઈ તારીખ નિમણૂક કરવામાં ન આવે તો પાત્રતા માપદંડ નિમણૂક કરવામાં આવેલી છેલ્લી તારીખના સંદર્ભમાં લાગુ કરવામાં આવશે, જેના દ્વારા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા અરજીઓ પ્રાપ્ત કરવાની રહેશે.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણને આ અદાલતના ઘણા નિર્ણયો દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે અને તેથી તે સારી રીતે સ્થાયી છે અને તેથી તેમાં દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી.જો કે, આ કેસની કેટલીક વિશેષ લાક્ષણિકતાઓ છે જેની કાળજી લેવાની જરૂર છે અને ન્યાયના હેતુને આગળ વધારવા માટે આ અદાલતમાં નિહિત બંધારણની કલમ ૧૪૨ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને ન્યાય કરવાની જરૂર છે.

આ અદાલતના ઘણા નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને હાઈકોર્ટ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો અને અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યો હતો, રાજ્ય સરકાર દ્વારા ખાલી જગ્યાઓને સ્પષ્ટપણે સૂચિત કરવાની અને કટ-ઓફ તારીખ જણાવવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવી હતી, જેના સંદર્ભમાં અરજદારોએ તેમની લાયકાત સંતોષવી જરૂરી હતી. આ કામ કરવામાં આવ્યું ન હતું.આ અદાલત સમક્ષ અનેક અપીલકર્તા-અરજદારો વતી ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે પંજાબમાં પ્રવર્તમાન પ્રથા ઇન્ટરવ્યૂની તારીખના સંદર્ભ દ્વારા પાત્રતા નક્કી કરવાની રહી છે અને એવા અસંખ્ય કિસ્સાઓ છે કે જેમાં આવા ઉમેદવારોએ અરજી કરવાની તારીખ અથવા અરજીઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે

નિર્ધારિત છેલ્લી તારીખે લાયક ન હોય તેવી નોકરીની માંગ કરી છે, પરંતુ તેઓ પાત્રતા પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયામાં હતા અને તેમને બોલાવવામાં આવ્યા અને ઇન્ટરવ્યૂમાં હાજર થયા ત્યાં સુધીમાં તે જ પ્રાપ્ત કરી લીધા હતા. આવી ઘણી વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવામાં આવી છે પરંતુ કોઈએ તેમની નિમણૂકને પડકારી નથી અને તેઓ જાહેર નોકરીમાં ચાલુ રહ્યા છે. આવી છૂટક પ્રથા પ્રચલિત હોવા છતાં તેને ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી અને તેનો અંત આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે. તેનું કારણ સ્પષ્ટ છે. લાયકાત ધરાવતા ન હોય પરંતુ પાત્રતા લાયકાત મેળવવાની પ્રક્રિયામાં હોય તેવા ઉમેદવારો દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીઓની તપાસ કરવી મુશ્કેલ હશે અને તે મૂંઝવણ અને અનિશ્ચિતતાને આધિન હશે. ઘણા એવા અરજદારો હશે જેમને ઇન્ટરવ્યૂનો સામનો કરવા માટે બોલાવવામાં આવશે પરંતુ જો તેઓ ઇન્ટરવ્યૂના સમય સુધીમાં જરૂરી લાયકાત મેળવવામાં નિષ્ફળ જાય તો તેમને ખાલી પરત કરવા પડશે. અમારા મતે રાજ્યના સત્તાવાળાઓએ આ અદાલતના નક્કી કરેલા કેસોમાંથી અનુમાન કરી શકાય તેવા સિદ્ધાંતો પર પાત્રતા લાયકાતની ચકાસણી માટે કટ-ઓફ તારીખને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતો સાથે બંધાયેલા હોવા જોઈએ અને અહીં ઉપર જણાવેલા સિદ્ધાંતોને હવે સ્થાયી સેવા ન્યાયશાસ્ત્ર તરીકે ગણવા જોઈએ.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

ઉપરોક્ત ફકરામાં થયેલી ચર્ચાઓમાંથી જે સ્થિતિ બહાર આવી છે તે એ છે કે પ્રથમ જાહેરાતમાં કટ-ઓફ તારીખ નક્કી કરવા માટે અને બીજી જાહેરાતમાં તે જ કટ-ઓફ તારીખ અપનાવવા માટે કેસના સંજોગોમાં રાજ્ય સરકારને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં. તેથી, આ

અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા નથી કે જે તે મુજબ બરતરફ કરવામાં આવે. જોકે, ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

૨૦૦૦ની લેખિત અરજી (C) No. ૫૨૧

ઉપરોક્ત ચુકાદામાં દર્શાવેલ કારણો માટે રિટ પિટિશન યોગ્યતા વિનાની છે. ખરેખર, રિટ અરજીમાં રિટ અરજદારો વતી કોઈ અલગ દલીલો કરવામાં આવી ન હતી. તદનુસાર, રિટ અરજી રદ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નહીં.

ટી. એન. એ.

અપીલ અને પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.